

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Тези доповідей

матеріали V науково-практичної конференції

«Економічний розвиток і спадщина

Семена Кузнеця»

26–27 листопада 2020 р.

Видавничий дім
«Гельветика»

УДК 330.34(063)
E45

*Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Харківського національного університету імені Сергія Кузнеця
(протокол № 5 від 26 жовтня 2020 року)*

Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця : матеріали V науково-практичної конференції / тези доповідей, 26–27 листопада 2020 р. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 410 с.

ISBN 978-966-992-260-1

У збірнику наведено матеріали V науково-практичної конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця». Представлено теоретичні та практичні результати наукових досліджень і розробок вчених щодо проблем економічного розвитку, циклічної динаміки соціально-економічних процесів, модернізації системи освіти, соціального розвитку суспільства, використання сучасних інформаційних технологій в управлінні системами, моделювання бізнес-процесів.

Матеріали публікуються в авторській редакції.

*За достовірність викладених фактів, цитат та інших відомостей
відповідальність несе автор.*

УДК 330.34(063)

УДК 658.8

В. Самойленко

Viktoriia.Samoilenko@hneu.net

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків

АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У ході дослідження було розглянуто основні теоретичні підходи до визначення змісту поняття антикризового управління підприємством, розкрито основні його сутнісні ознаки. Узагальнено наукові погляди різних авторів до розуміння основних етапів антикризового управління організацією. Коротко розкрито основні особливості реалізації кожного етапу. Наведений у дослідженні підхід до формування логіки процесу антикризового менеджменту дає можливість формувати ефективну програму антикризових заходів та коригувати бізнес-процеси у напрямку подолання наслідків кризи та відновлення економічного зростання. Наведено основні характеристики методичного забезпечення системи антикризового управління, яким виступають елементи системи багатокомпонентного аналізу: оцінювання операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

У фаховій літературі є велика кількість досліджень, які присвячені вивченню проблем антикризового управління. На увагу заслуговують останні розробки таких авторів як М. Р. Джалалова [1], І. Ю. Спіфанова, Н. О. Оранська [2], Л. А. Зверук, Н. М. Давиденко [3], А. В. Камнева [4], В. В. Коваленко, Є. В. Чопікова [5], З. Б. Литвин [6], О. О. Медьниченко [7], К. В. Мокряк [8], тощо. Однак, подальшого розвитку потребують питання щодо розробки комплексних підходів до удосконалення методичних засад антикризового управління в сучасних умовах сучасних інформаційних технологій.

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що формування інструментів та методів антикризового менеджменту створює передумови для виходу з кризової ситуації та відновлення економічного зростання. Однак, не всі підходи до управління підприємством в кризових ситуаціях зарекомендували себе як ефективні. Особливо це проявляється в умовах, коли кількість факторів виникнення кризи стає доволі великою, а самі чинники мають динамічний характер. Тому значну увагу теоретики та практики у сфері менеджменту приділяють виробленню гнучких підходів до вчасного і проактивного реагування підприємства по відношенню до кризових ситуацій. Важлива роль у цьому процесі відводиться можливостям використання сучасних інформаційних технологій та засобів аналізу в антикризовому управлінні. Впровадження новітніх методичних підходів антикризового менеджменту з використанням засобів інформатизації бізнес-процесів дозволяє

посилити контроль за виникненням і протіканням криз, що є головною умовою їх подолання.

Наведені вище визначення доповнюють одне одного, тому що кожний з авторів розглядає поняття антикризового менеджменту виходячи з власних міркувань та особистого досвіду бачення ситуації, що стосується виникнення та подолання кризових явищ в організації. Під антикризовим розумінням варто розуміти процес запобігання та подолання наслідків кризових ситуацій на підприємстві.

Розкриваючи теоретичний зміст антикризового управління, важливо виділити окремі його етапи.

Початковий етап антикризового управління передбачає системну діагностику виникнення кризової ситуації на підприємстві, визначення основних показників, що характеризують передумови до виникнення кризового стану.

Другий етап передбачає виявлення характеру та масштабів кризових явищ. Для цього здійснюється оцінка основних бізнес-процесів та формується процедура імітування можливих прогнозів розвитку кризи. Така процедура надає можливість здійснити порівняння фактичних значень ключових показників ефективності із плановими та нормативними, визначити масштаби впливу кризи на фінансовий стан підприємства. На другому етапі важливим є характеристика напрямків впливу кризи на бізнес-процеси підприємства, а також визначення чинників, яка визначають масштаби кризової ситуації [6].

Третій етап передбачає формування цілей та завдань антикризового управління. В рамках даного етапу ідентифікують основні елементи програми антикризових заходів, зокрема її мета, цілі та засоби впливу на параметри господарської діяльності підприємства. Четвертий етап передбачає розробку програми впровадження антикризових заходів для подолання наслідків кризи та попередження її повторення у майбутньому. Вона має включати детальний перелік дій та заходів антикризового управління, в тому числі і елементи мотивації персоналу для виконання заходів. На п'ятому етапі здійснюється контроль за реалізацією програми антикризових заходів. За результатами контролю здійснюється коригування завдань програми.

Надалі розглянемо особливості удосконалення методів антикризового управління на основі використання сучасних ІТ-технологій.

Для удосконалення антикризового управління пропонується запровадити використання систему багатокомпонентного аналізу: оцінювання операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. З цією метою варто сформулювати перелік показників фінансово-господарської діяльності, за допомогою якого може здійснюватися оцінювання.

Класична система оцінювання показників ефективності діяльності не дозволяє здійснити покриття необхідної інформації для визначення

необхідних заходів та прийняття управлінських рішень, що дозволяють підвищити ефективність функціонування підприємств в різних галузях економіки.

Зокрема, досить часто на підприємствах не здійснюється оцінювання показників ефективності грошових потоків, аналізу стану та структури капіталу, використання джерел фінансування, відсутні оперативні звіти про результати діяльності. Тому варто використовувати набір цільових показників (вихідних даних) для забезпечення аналітичного комплексу оцінювання передумов для антикризового управління.

Формування системи показників оцінювання факторів кризи в окремих напрямках діяльності організації передбачає також впровадження інструментів контролінгу формування інформаційних потоків та центрів фінансової діяльності, за якими можуть бути закріплені ключові показники функціонування (KPI).

Для кожної групи показників варто визначити певну схему автоматизації збору інформації. Варто навести пояснення до схеми інформаційних потоків в процесі формування інформаційного забезпечення для оцінювання параметрів антикризового управління.

Підрозділи підприємства – склад, виробничі та комерційні відділи, які мають доступ до програмного аналітичного забезпечення (IT-Підприємство, SAP, 1С: 8.2, та ін) але лише в рамках, що стосуються їх функціоналу. На основі щоденних звітів про результати роботи організацій та внутрішніх електронних документів керівники відповідних під ринку відповідатиме за введення в систему первинної інформації про здійснення господарських операцій.

Запропонований аналітичний комплекс та система регулювання інформаційних потоків за умов автоматизації не завжди можуть вирішити весь спектр завдань, пов'язаних з аналізом ефективності діяльності та прийняття відповідних управлінських рішень. З метою вирішення цієї проблеми доцільно впровадити на підприємствах спеціальні аналітичні інструменти. Вони являють собою програмний продукт, що дозволяє на основі наявної на підприємстві бази даних формувати пакет статистичного аналізу за налаштованими сценаріями.

Перевагою даного інструменту є те, що він дає можливість:

Здійснити налаштування сценаріїв статистичного аналізу відповідно до логіки дослідження; забезпечити

формування динамічних даних; наявність конструктора (генератора) звітів, відповідно до якого можливо налаштувати будь-який звіт на основі наявних даних системи.

Отже, під антикризовим розумінням варто розуміти процес запобігання та подолання наслідків кризових ситуацій на підприємстві. Основними етапами антикризового управління є такі: аналіз кризового стану, визначення масштабів кризи та прогнозування можливих напрямів її розвитку,

140

формування цілей та завдань антикризового управління на підприємстві, Розробка програми антикризових заходів, контроль за реалізацією програми антикризових заходів і коригування завдань програми. Задля підвищення ефективності антикризового управління запропоновано використовувати на підприємствах спеціальні аналітичні інструменти. Вони являють собою програмний продукт, що дозволяє на основі наявної на підприємстві бази даних формувати пакет статистичного аналізу за налаштованими сценаріями.

Список літератури

[1] М. Р. Джалалова, “Особливості антикризового управління підприємствами” [Електронний ресурс], матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 14-23 березня 2018.

[2] І. Ю. Єпіфанова, “Сутність антикризового управління підприємства”, *Економіка і суспільство*, № 2, с. 265-269, 2016.

[3] Л. А. Зверук, “Антикризове управління підприємством в умовах інноваційного розвитку”, *Міжнародний науковий журнал “Інтернаука”*, № 1(2), с. 69-75, 2016.

[4] А. В. Камнева, “Дослідження існуючих інструментів та моделей антикризового управління на підприємстві”, *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі*, № 4, с. 15-27, 2015.

[5] В. В. Коваленко, “Місце діагностики в системі антикризового управління сучасними банками”, *Економіка і суспільство*, № 5, с. 363-367, 2016.

[6] З. Б. Литвин, “Необхідність діагностики в умовах антикризового управління діяльністю підприємства”, *Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”*, т. 21, № 2, с. 152-156, 2015.

[7] О. О. Мельниченко, “Сутність антикризового управління підприємством у сучасних умовах господарювання”, *Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль*, т. 21, № 2, с. 157-162, 2015.

[8] К. В. Мокряк, “Інноваційна діяльність в концепції системи антикризового фінансового управління підприємством”, *Економічні науки. ОНЕУ*, с. 142-146, 2016.

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics